

NHỮNG CHUYỂN ĐỘNG CHÍNH KINH TẾ XÃ HỘI

sáu tháng đầu năm 2003

Thiên Sơn

Đã từng có thời điểm khó khăn, đã từng có ý kiến đề nghị điều chỉnh các chỉ tiêu kế hoạch kinh tế xã hội năm 2003 trước tác hại của dịch bệnh SARS và cuộc chiến tranh Irắc do Mỹ tiến hành đối với nền kinh tế nước ta; song bằng sự kiên định và nỗ lực của các cấp các ngành, kết hợp với sự điều hành nhạy bén của chính phủ, chúng ta đã vượt qua giai đoạn khó khăn nhất; đặc biệt, phải kể đến nỗ lực của các bác sỹ y tế phòng dịch nước ta trong kỳ tích chặn đứng bệnh dịch SARS, tạo ra điều kiện cho nền kinh tế nước nhà lấy lại thăng bằng và tiếp tục đà tăng trưởng từ năm 2002. Dẫu rằng những ảnh hưởng của chiến tranh và dịch bệnh vẫn chưa hết, vẫn còn phải tiếp tục nỗ lực để phục hồi một số lĩnh vực trong khu vực dịch vụ, song chúng ta có thể tin tưởng vào những tín hiệu khả quan đã xuất hiện.

Theo số liệu Tổng cục thống kê công bố thì tổng sản phẩm trong nước 6 tháng đầu năm 2003 tăng 6,90%, trong đó khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản tăng 2,49%, khu vực công nghiệp và xây dựng tăng 10,21%, khu vực dịch vụ tăng 6,38%. Dấu hiệu đáng lưu ý ở đây là mức tăng thấp của khu vực nông lâm nghiệp và thủy sản (chủ yếu do lúa của đồng bằng sông Cửu Long giảm cả về năng suất, diện tích và sản lượng), dù đóng góp vào tăng trưởng chỉ 0,56% thì đây vẫn là một khu vực quyết định sự ổn định của đất nước; tuy nhiên khu vực công nghiệp và xây dựng cơ bản đã tăng cao hơn hẳn 6 tháng cùng kỳ năm ngoái (8,09%); khu vực dịch vụ dù ảnh hưởng của dịch bệnh vẫn giữ được mức tăng xấp xỉ năm ngoái. Sự tăng trưởng tốt

của khu vực công nghiệp phải tính đến tác động những chỉ đạo kịp thời của chính phủ như: "huy động tối đa tiềm lực các doanh nghiệp dệt may cho tăng tốc xuất khẩu", cũng như chủ trương tập trung phát triển cao độ các khu vực kinh tế trọng điểm, tạo ra đầu tàu động lực kéo toàn bộ nền kinh tế. So với chỉ tiêu kế hoạch do quốc hội thông qua là GDP tăng 7-7,5% thì nhiệm vụ 6 tháng cuối năm là rất nặng nề.

Sự chuyển dịch cơ cấu cây trồng ở khu vực nông nghiệp liên tiếp trong thời gian qua làm cho diện tích gieo cấy vụ đông xuân giảm 0,3% trên cả nước, các địa phương phía nam giảm 0,7%, là sự chuyển dịch chủ động song chúng ta cũng cần kiểm soát chặt chẽ. Tuy vậy diện tích gieo trồng các cây lương thực có hạt khác tiếp tục tăng 18,5% tạo ra nguồn thức ăn quan trọng cho đàn gia súc; điều này cho thấy cùng với diện tích chuyển đổi sang nuôi trồng thủy sản, khu vực nông nghiệp nông thôn đang có những chuyển động âm thầm theo hướng thị trường và tăng hiệu quả sản xuất. Trong sản xuất lâm nghiệp có mức tăng cao hơn cùng kỳ năm ngoái như gỗ khai thác tăng 4,2%, tuy vậy thiệt hại về rừng vẫn lên tới 3477,2 ha bị cháy, giảm 6776 ha so cùng kỳ năm trước, trong khi diện tích rừng trồng tập trung chỉ đạt 94,6 nghìn ha, giảm 0,4%. Khu vực thủy sản tiếp tục năng động, đặc biệt là nuôi trồng thủy sản, diện tích nuôi trồng tăng 8,7%; sản lượng tăng 12,2%; tuy vậy đánh bắt chỉ tăng 1,8%. Rõ ràng những chuyển động trong khu vực nông lâm nghiệp và thủy sản đang diễn trong tầm kiểm soát, tuy mức độ năng động chưa cao nhưng

đóng góp của nó vào ổn định và nâng cao đời sống của nhân dân ở khu vực này là rất đáng phấn khởi.

Sản xuất công nghiệp với mức tăng 15,7% góp phần lấy cân bằng cho nền kinh tế, mà đặc biệt là hai sách lược điều hành quan trọng của chính phủ đã mang lại hiệu quả đầu tàu cho nền kinh tế là: tăng tốc sản xuất hàng xuất khẩu và tập trung phát triển nhanh các khu kinh tế trọng điểm; các số liệu sau chỉ rõ điều đó: giá trị sản xuất công nghiệp thành phố HCM tăng 15,9%, Bình Dương tăng 35,2%, Đồng Nai tăng 17,7%, Hà Nội tăng 31,0%, Hà Tây tăng 24,0%,... ; và quần áo may sẵn tăng 62,8%, quần áo dệt kim tăng 37,1%,... Sức tăng trưởng công nghiệp mạnh mẽ này có sự trợ lực của hoạt động xuất khẩu, 6 tháng đầu năm kim ngạch xuất khẩu tăng tới 32,6% so với cùng kỳ năm ngoái với dầu thô tăng 35,7%, dệt may tăng 66,4%, giày dép tăng 25%, gạo tăng 36,4%,... Theo dự tính thì sản xuất công nghiệp và xuất khẩu sẽ tiếp tục tăng trong 6 tháng cuối năm; điều này có thể được đảm bảo bởi kim ngạch nhập khẩu tăng đến 38,5% với các mặt hàng chủ yếu là máy móc thiết bị, nguyên phụ liệu cho sản xuất; thêm nữa vốn đầu tư phát triển đạt 102,6 nghìn tỷ đồng tăng đến 20,5%. Những chuyển động mạnh mẽ trong sản xuất công nghiệp không những không làm lệch hướng mà còn giúp lấy lại thăng bằng cho nền kinh tế sau những tác hại nghiêm trọng của chiến tranh, dịch bệnh,... Những đầu tàu của nền kinh tế là sản xuất hàng xuất khẩu và các khu kinh tế trọng điểm chắc chắn sẽ tạo ra động lực mạnh mẽ trong 6 tháng cuối năm. Tuy nhiên, bắt đầu từ 1/7/2003, nước ta từng bước thực hiện cắt giảm thuế theo lộ trình AFTA một số mặt hàng công nghiệp sẽ đứng trước những cạnh tranh quyết liệt.

Trong khu vực dịch vụ, tổng mức bán lẻ hàng hoá và dịch vụ vẫn tăng 10,3%, tuy nhiên sự phục hồi chậm chạp của du lịch sau SARS (giảm 10,8%) đã làm mức tăng cả khu vực chỉ xấp xỉ năm ngoái; 6 tháng đầu năm 2003 chỉ số giá tiêu dùng tăng 3,2% so với 6 tháng đầu năm 2002 và tăng 2,1% so với tháng 12/2002 một phần là do nhà nước điều chỉnh mức lương tối thiểu; nhưng đến tháng 6/2003 lại giảm 0,3% so với tháng trước cũng nói lên sự phục hồi sức tiêu thụ hàng hoá trên thị trường còn rất yếu và những biện pháp kích cầu vẫn chưa đem lại tác dụng, điều này cũng minh chứng rằng quyết định tăng lương tối thiểu của nhà nước không dẫn đến tăng giá tiêu dùng vì thực chất quyết định tăng lương này chủ yếu cải thiện mức sống cho bộ phận lao động có thu nhập thấp của xã hội nên chưa có tác dụng kích cầu mạnh. Như thế những chuyển động chậm chạp của khu vực dịch vụ đòi hỏi cần đầu tư nhiều giải pháp khuyến mãi và hy vọng sẽ phục hồi mạnh mẽ cùng dịp SEAGAMES diễn ra.

Về văn hoá xã hội đã có những kết quả phấn khởi số lao động được giải quyết việc làm tăng 6,5% (257,7 nghìn lượt người) đào tạo nghề, cho vay vốn lập nghiệp, phát triển các ngành thu hút nhiều lao động,... đã góp phần bổ sung một lực lượng lao động lớn cho nền kinh tế; đời sống dân cư được cải thiện nhờ tăng thu nhập và giá cả ổn định, đặc biệt quyết định tăng lương tối thiểu lên 290 nghìn đồng đã cải thiện mức sống rõ rệt cho đối tượng thuộc khu vực hành chính sự nghiệp và các đối tượng xã hội; cả nước ngăn chặn tốt các dịch bệnh xảy ra, đặc biệt SARS, tuy vậy, nhiễm HIV/AIDS tiếp tục tăng cao tới 67,1 nghìn người. Công tác chuẩn bị cho SEAGAMES về các mặt đều đúng tiến độ; ngành giáo dục đã tổ chức

tốt kỳ thi vừa qua, 99,41% học sinh tốt nghiệp tiểu học, 96,37% học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở, 91,64% tốt nghiệp trung học phổ thông. An toàn giao thông tiếp tục giữ vững giảm 25,7% số vụ, 5,9% số người chết, tuy vậy vẫn có khoảng 4,9 nghìn người chết, 10,7 nghìn người bị thương. Thiên tai chưa gây thiệt hại lớn, song mùa mưa bão đang đến gần đòi hỏi chúng ta cần rất cảnh giác.

Có thể nói nền kinh tế xã hội nước ta đang chuyển động lành mạnh và đạt được các kết quả vững chắc, tuy nhiên vẫn còn những điểm nóng; trong kinh tế sáu tháng qua phải kể đến lĩnh vực vốn mà thể hiện của nó là lãi suất ngân hàng tăng cao liên tục; khác với vài năm trước, nhu cầu vốn đang tăng lên theo đà phát triển, điều này dự báo những tiềm năng tăng trưởng mạnh mẽ của nền kinh tế, song nó cũng phản ánh những điểm yếu lâu nay trong nền kinh tế nước ta đó là: nhập siêu kéo dài, sức thu hút đầu tư nước ngoài đang giảm sút; một bộ phận không nhỏ của nền kinh tế làm ăn thua lỗ và nhiều dự án đầu tư vào các lĩnh vực xã hội kém hiệu quả dẫn đến mất vốn; đồng thời thị trường vốn mới đang hình thành chưa đáp ứng được các nhu cầu huy động vốn của nền kinh tế thị trường. Điều này dẫn đến kết cục vốn chuyển dần sang khu vực tư nhân và họ đã đầu cơ vào nhà đất đưa đến các đợt sốt đất tệ hại vừa qua và chưa có dấu hiệu kết thúc. Nếu dòng vốn tiếp tục theo con đường này thì nó không đóng góp gì cho tăng trưởng của nền kinh tế. Chính phủ đã lựa chọn giải pháp phát hành công trái và đã được sự hưởng ứng tích cực của nhân dân để giải quyết vấn đề vốn: hơn hai nghìn tỷ đồng đã nhanh chóng được huy động cho công trái giáo dục; song đây không thể là giải pháp thường xuyên để huy động vốn trong dân, mà chúng ta phải nhanh chóng cải cách

những điểm yếu trên nhằm làm cho nền kinh tế phát triển lành mạnh, đó là: chuyển đổi các khu vực sản xuất theo hướng hiệu quả; kiểm soát thất thoát và tham nhũng trong các dự án đầu tư cả kinh tế lẫn xã hội; cải cách hành chính và tạo môi trường hấp dẫn đầu tư nước ngoài; đẩy nhanh việc hình thành thị trường vốn trong nước theo hướng huy động cao nhất tiềm lực vốn trong dân vào đầu tư phát triển. Gia tăng lãi suất ngân hàng nếu không kiểm soát được sẽ đưa tới tình trạng nhiều doanh nghiệp làm ăn thua lỗ sẽ phá sản và chúng ta chưa thật sự chuẩn bị cho tình trạng này về rất nhiều mặt như: lao động, nợ, luật... và như thế khó mà lường hết các hậu quả có thể xảy ra. Công tác sắp xếp, quy hoạch lại các doanh nghiệp nhà nước trên toàn quốc đang được chính phủ tiến hành khẩn trương và thận trọng đang góp phần giảm bớt các doanh nghiệp làm ăn không có hiệu quả và mang lại sự năng động cho quá trình tháo gỡ các lực cản trong nền sản xuất.

Chúng ta vừa vượt qua những thử thách khắc nghiệt nhất do dịch bệnh, biến động kinh tế chính trị trên thế giới, thì những nguy cơ mới từ thiên nhiên lại tiềm tàng khả năng gây hại cho đất nước: mùa mưa bão đã đến nhắc nhở chúng ta cần phòng chống sẵn sàng để hạn chế thiệt hại ở mức thấp nhất. Trước tình hình chính trị thế giới luôn luôn biến động do những âm mưu của chủ nghĩa cực quyền hiếu chiến, trước các hiểm họa không lường trước của thiên tai, dịch bệnh thì kinh nghiệm đáng được thường xuyên nhắc tới chính là phải dựa vào nội lực là chính - một nội dung rất quan trọng trong nghị quyết đại hội Đảng lần thứ IX. Phát huy tối đa các tiềm lực chính của đất nước như đất đai, lao động, và vốn vẫn phải là quyết sách chính ■